

Zasedání Pracovní skupiny k tvorbě nového Národního plánu pro osoby se zdravotním postižením

Datum: 14.03.2019

Poradu řídil: Pavel Ptáčník (ÚV ČR)

Přítomni: Vilma Baudišová (AZZP), Simona Bílá Srníková (MV), Štefan Čulík (MPSV), Blanka Espinoza (ÚV ČR), Dita Eyblová (MD), Lucie Gratišová (MPO), Blanka Kavková (MZ), Miloš Kordač (MZe), Václav Krása (NRZP), Jana Lemfeldová (MSP), Radmila Malá (MF), Iva Matějková (MK), Petr Novák (MMR), Petra Nováková (ÚV ČR), Kristýna Olšáková (MŠMT), Markéta Skalská (ÚV ČR), Robert Spáčil (MD), Petr Šnokhous (MV), Helena Zahálková (Asociace krajů ČR)

Program jednání:

- 1) Představení členů pracovní skupiny,
- 2) Historie národních plánů,
- 3) Struktura a forma národního plánu,
- 4) Diskuse o formě a struktuře národního plánu včetně návrhů oblastí,
- 5) Stanovení harmonogramu prací,
- 6) Úkoly pro příští setkání,
- 7) Termín příštího jednání.

1. Představení členů pracovní skupiny

Všichni členové a členky pracovní skupiny v rámci tohoto bodu uvedli své pracovní zařazení v dané instituci, a zda jsou do skupiny jmenováni jako členové nebo náhradníci.

Jmenovací dekrety budou členům a členkám skupiny zaslány.

Kontaktní osobou za sekretariát VVZPO je Petra Nováková (email: novakova.petra@vlada.cz, tel.: 224 002 316).

2. Historie národních plánů

Příspěvek k tomuto bodu přednesl Pavel Ptáčník.

Vzhledem k tomu, že koncem roku 2020 končí platnost nyní realizovaného národního plánu a je třeba v těchto aktivitách i nadále pokračovat, VVZPO rozhodl na svém jednání v lednu 2019 o ustavení mezirezortní pracovní skupiny, která se má na přípravě tohoto dokumentu podílet. Do pracovní skupiny byli jmenováni zástupci všech relevantních resortů a dalších institucí, kterých se oblasti nového národního plánu týkají.

Je třeba mít na zřeteli, že proces vytváření podmínek pro plnou integraci lidí se zdravotním postižením do života společnosti je multioborový, dlouhodobý a postupný. Přestože většina opatření obsažená v doposud realizovaných národních plánech byla splněna, zůstává i pro následující období řada otevřených a nedořešených otázek, např. řešení problémů souvisejících se zaměstnaností, vzděláváním dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením,

bezbariérovou dopravou, dostupností sociálních služeb. Z těchto důvodů je potřebné navázat na státní politiku v této oblasti a připravit a vládě ČR předložit nový národní plán na další období.

Dalším neméně důležitým argumentem pro vypracování nového národního plánu je skutečnost, že Evropská komise nastavila jako jednu ze základních horizontálních podmínek poskytnutí finančních prostředků z evropských fondů existenci národního mechanismu pro naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, který zahrnuje měřitelné cíle, mechanismus sběru údajů a monitorování a také opatření zajišťující, že politika, právní předpisy a normy týkající se přístupnosti jsou řádně zohledňovány při přípravě a provádění programů.

3. Struktura a forma národního plánu

Tento bod představila Petra Nováková.

MMR vypracovalo Metodiku přípravy veřejných strategií, která byla v prosinci 2018 aktualizovaná. Už současně platný Národní plán podpory osob se zdravotním postižením na období 2015–2020 byl připravován v souladu s touto metodikou, a to především s ohledem na formální stránku zpracování dokumentu. Nový národní plán se tedy bude stejně jako aktuálně platný členit na tzv. analytickou část a na strategickou se seznamem oblastí, cíli a opatřeními.

Je třeba zvážit, co vše zahrnout do analytické části, aby se oba dokumenty zbytečně neopakovaly. Větší důraz bude kladen na soulad s jinými strategiemi, které obsahují oblasti shodné s národním plánem tak, aby nedocházelo ke zbytečným duplicitám. U klíčových úkolů se však duplicitám nebude možné vyhnout. Problém může nastat v případě, pokud by byly strategie tvořeny současně s národním plánem a nebyla by známa jejich konečná podoba.

Základní podoba nyní platného národního plánu obsahově i strukturou vychází z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“). Stejně tomu bude i u nového plánu. K diskusi stále zůstává, zda některé články, které stávající plán nereflektuje, zahrnout do nového plánu. To se týká například článků věnujícím se dětem a ženám se zdravotním postižením, u kterých je však možné úkoly integrovat do tematicky zaměřených oblastí.

U každé oblasti budou uvedeny cíle, k jejichž naplnění budou formulována opatření. Vzhledem k požadavku Evropské komise v rámci horizontálních podmínek poskytování finančních prostředků prostřednictvím evropských fondů je třeba se zaměřit na formulaci indikátorů plnění. Je však třeba zvážit, jakou formu budou mít a zda budou uvedeny u cílů či u opatření.

Předpokládá se úzká spolupráce s Odbornou skupinou VVZPO pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb, která vypracovává Souhrnnou zprávu o stavu přístupnosti veřejné správy a veřejných služeb pro osoby se zdravotním postižením. Tento dokument bude jedním z podkladů pro tvorbu národního plánu.

4. Diskuse o formě a struktuře národního plánu včetně návrhů oblastí

Pavel Ptáčník vyzval přítomné k diskusi nad následujícími tématy: jak nejlépe nastavit měřitelné cíle a indikátory plnění stanovených opatření, zda zachovat rozdělení na termínovaná a průběžná opatření, jak naložit s nesplněnými opatřeními, zda mají být požadavky na finanční krytí stanoveny u jednotlivých opatření, nebo postačí obecné vymezení, jako je tomu ve stávajícím národním plánu, tj. finanční krytí bude zajištěno v rámci výdajových rámců jednotlivých kapitol příslušných rezortů.

Petr Šnokhous: Je zajištěna provázanost s dalšími odbory Sekce pro lidská práva? Nyní se připravuje také Strategie rovnosti žen a mužů.

Petra Nováková: S Odborem rovnosti žen a mužů se spolupracovalo už při tvorbě stávajícího národního plánu a bude i při připravovaném.

Štefan Čulík: Obecně se objevuje velký tlak na nastavení monitorování a evaluaci strategických materiálů. Bylo by proto vhodné zajistit účast zástupce ČSÚ, který připravuje výběrové šetření týkající se osob se zdravotním postižením. Výsledky tohoto šetření by mohly být dobrým výchozím materiálem. V rámci národního plánu by bylo vhodné zvážit četnost výběrového šetření – jednou za šest let je dlouhé období. Základní oblasti národního plánu jsou vytipovány správně. Některé tematické oblasti by však bylo vhodné rozšířit o další články Úmluvy, např. oblast Nezávislý život. U některých průběžných úkolů by bylo vhodné stanovit termíny, aby nedocházelo k dojmu, že je na jejich splnění dost času. Je otázka, zda zachovat úkoly pro všechny resorty týkající se obecných ustanovení, obecné zásady a principy je však třeba dodržovat, jejich nezahrnutím do plánu by se na ně mohlo „zapomenout“. Národní plán by měl obsahovat analýzu výchozího stavu – k čemuž by mělo sloužit výběrové šetření ČSÚ. Podrobnější zhodnocení by mělo být obsaženo v přílohách. To, že nejsou některá opatření splněná, je často dáno tím, že nejsou v souladu s prioritami daného resortu. Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením se bude v brzké době předkládat zpráva o plnění Úmluvy.

Petra Nováková: S účastí zástupce ČSÚ se na některém z dalších jednání počítá.

Václav Krása: Národní plán resorty nevnímají jako příliš závazný, s výměnou vedení se priority mění a stěžejní úkoly tak zůstávají nesplněné. Průběžné úkoly by měly zůstat zachovány a opakovaně hodnoceny, protože co se nekontroluje, to se přestane dělat. Finanční náklady by se uvádět neměly, resp. měla by být zachována obdobná formulace jako v současně platném národním plánu. Návaznost na strategické dokumenty by být měla, otázka je, zda to půjde zajistit.

Pavel Ptáčník: Vláda národní plán schvaluje, pro ministerstva je tedy závazný. Problém je v tom, že politický i hospodářský vývoj může měnit situaci, realizace opatření tak může být ohrožena.

Iva Matějková: Řada opatření v gesci MK se týká příspěvkových organizací, ty MK musí podporovat, jsou tedy nadbytečná. Některá opatření jsou duplicitní. MK si proto ustanoví vnitroresortní skupinu k revizi opatření ve své gesci.

Blanka Kavková: Většina úkolů v gesci MZ je plněna prostřednictvím dotačních titulů. Je potřeba také provést revizi týkající se duplicity.

Pavel Ptáčník: Opatření týkající se dotačních titulů je třeba zachovat, aby byly finance poskytovány.

Petr Novák: Průběžná opatření v gesci MMR by měla zůstat zachována, jedná se často o metodické vedení.

Robert Spáčil: Všichni členové pracovních skupin k tvorbě strategií za MD musí být v souladu se strategií MD. K přehlednosti a prioritizaci úkolů by přispěla jejich hierarchie. Strategie MD bude hotová v červenci či srpnu. Lepší je využít indikátory trendové (např. zvýšení podílu za určité období), indikátor formou jasně daného procenta nebo výstupu nemusí být každý rok splněn, i když za určité období se může situace zlepšovat. Finanční prostředky se investují v rámci projektů souhrnně, těžko se následně určuje, jaká přesně částka se týká lidí se zdravotním postižením.

Štefan Čulík: U průběžných opatření by bylo možné uvést kontrolní termín plnění. Jaká bude doba platnosti národního plánu? Je třeba zvážit, na kolik let dopředu je možné plánovat úkoly a zda by národní plán neměl obsahovat obecná východiska a cíle a následně vypracovat akční plány na kratší období.

Pavel Ptáčník: Národní plán nemusí být zpracován na sedm let, podle definice horizontální podmínky pro čerpání EU fondů je třeba plán pouze mít. Pokud by to nestačilo, je možné udělat plán na pět let s výhledem na další roky.

Štefan Čulík: Podmínka má být plněna po celou dobu čerpání EU fondů.

Robert Spáčil: Co bude určeno jako výchozí stav? Plnění některých opatření začíná stagnovat. Jak se bude hodnotit pokrok? Pokud bude pokrok menší než v předchozím roce, jak bude tato situace hodnocena?

Václav Krása: Nevím o žádné oblasti, kde by bylo dosaženo konečného ideálního stavu tak, že by vše bylo plně splněno.

Helena Zahálková: Navrhla ke zvážení, zda nevyčlenit oblast týkající se dětí se zdravotním postižením samostatně, a to i s ohledem na probíhající reformu psychiatrické péče.

Radmila Malá: Doporučila, aby národní plán byl na období od roku 2021 až 2027, protože nové programové období bude takto ohraničeno a většina strategií se tím bude řídit. Konkrétní finanční prostředky u konkrétních úkolů je vhodnější neuvádět, ministerstva by s ohledem na to požadovala tyto prostředky navíc ke svým rozpočtům, s čímž by MF nesouhlasilo. Každý resort by měl vědět, že musí tyto úkoly pokrýt v rámci svého rozpočtu.

Robert Spáčil: Bylo by možné vyčlenit finanční prostředky přímo na tuto cílovou skupinu? Například obce podávají žádosti na dopravní infrastrukturu, které jsou chybové, je proto potřeba větší metodické vedení v oblasti bezbariérovosti.

Radmila Malá: Je možné uplatnit požadavek při tvorbě státního rozpočtu. Ministerstvo může finance alokovat v rámci svého rozpočtu.

Štefan Čulík: Finanční prostředky se těžko specifikují v některých oblastech. Přesto by bylo potřebné kvantifikovat pokrok v jednotlivých oblastech.

Petr Novák: V technické oblasti je finanční kvantifikace velmi obtížná.

Radmila Malá: Řada financí se poskytuje celé populaci, těžko se dané finance pro potřeby lidí se zdravotním postižením vyčísľují.

Závěr: Při tvorbě národního plánu je nutné vycházet z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Opatření, která se budou navrhovat, musí být jasná, konkrétní, realizovatelná a měřitelná.

Výsledek diskuse k navrženým tématům:

- jak nastavit měřitelné cíle a indikátory plnění stanovených opatření – dávat přednost trendovým indikátorům plnění
- zda zachovat rozdělení na termínovaná a průběžná opatření – zachovat, u průběžných opatření zvážit delší termíny kontroly jejich plnění
- jak naložit s nesplněnými opatřeními – zůstává k diskusi
- uvádět požadavky na finanční krytí u jednotlivých opatření, nebo zachovat obecné vymezení – zachovat stávající způsob formulace

5. Stanovení harmonogramu prací

Národní plán má být předložen vládě k projednání do konce června 2020. Následně se musí dokument předložit Evropské komisi. V prvním čtvrtletí 2020 by měl být dokument dopracován. Poté bude v průběhu dubna následovat meziresortní připomínkové řízení a v květnu či červnu

projednání VVZPO. Během tohoto roku se uskuteční několik schůzek této pracovní skupiny, na kterých se bude postupně tento dokument diskutovat a dopracovávat.

6. Úkoly pro příští setkání

- zmapovat a zpracovat souhrn existujících a plánovaných strategických dokumentů daného resortu,
- zpracovat seznam oblastí týkajících se daného ministerstva a jejich cílů a opatření (průběžných i termínovaných),
- zvážit název nového národního plánu,
- zkontaktovat se s členem či členkou Odborné skupiny VVZPO pro přístupnost veřejné správy a veřejných služeb za daný resort a začít spolupracovat.

Pavel Ptáčník požádal členy a členky skupiny, aby do **30. dubna 2019** zaslali zpracování výše uvedených úkolů, a to na emailovou adresu: novakova.petra@vlada.cz.

7. Termín příštího jednání

Pavel Ptáčník informoval o tom, že příští schůzka se bude konat **16. května 2019 od 9 h** v budově Úřadu vlády ČR.

Lucie Gratiarová vznesla požadavek, aby se schůzky zúčastnil zástupce ČSÚ.

Pavel Ptáčník všem poděkoval za účast na jednání a zasedání ukončil.

V Praze dne 14.03.2019

Zapsala: Petra Nováková
tajemnice VVZPO

Schválil: Pavel Ptáčník
vedoucí Oddělení sekretariátu VVZPO